

Idő

Old – amerikai, 2021. Rendezte: M. Night Shyamalan. Írta: Pierre-Oscar Lévy és Frederik Peeters képregényéből M. Night Shyamalan. Kép: Michael Gioulakis. Zene: Trevor Gureckis. Szereplők: Gael Garcia Bernal (Guy), Vicky Krieps (Prisca), Alex Wolff (Emun), Thomasin McKenzie (Maddox), Rufus Sewell (Charles), Eliza Scanlen (Kara). Gyártó: Perfect World Pictures. Forgalmazó: UIP-Duna Film. Szinkronizált. 108 perc.

A képregények esztétikájával dolgozó *Sebezhetetlen*-trilógiája után M. Night Shyamalan legújabb munkája egy konkrét képregényen, Pierre-Oscar Lévy és Frederik Peeters *Château de sable* (*Homokvár*) című művén alapul – de az emberfeletti hősök után immár a körülmények lettek emberfeletti. Habár Shyamalan filmjeinek minősége a 2006-os *Lány a vízben* óta erősen kétesélyes, az új alkotás olyan bivalyerős high concepttel dolgozik, ami határozott reménykedésre adott okot. Az *Idő* premisszája szerint egy trópusi vakációra érkező négytagú család egy elzárt partszakaszra megy strandolni, ahol sorstársaikkal együtt hamarosan észreveszik, hogy

óráról órára éveket idősödnek: a gyerekek rohamosan nőnek, a felnőttek pedig lassan, de biztosan ráncos öregekké válnak.

Az *Idővel* kapcsolatban mi sem lenne egyszerűbb, mint rálegyinteni, hogy a kiváló alapötlet az eredeti képregény érdeme, de a *Château de sable* nem sokkal megy tovább a nyomasztó alaphelyzet ismertetésénél, majd nem kevésbé nyomasztó rövidre zárásánál: sok mindent balladai homályban hagy, hősei nem törekednek a szabadulásra, csupán áldozatként várnak elkerülhetetlen sorsukra, és a végén sem derül ki semmi a dolgok miértjéről. Shyamalan ezzel szemben kitölti a hézagokat, és amellet, hogy rendkívül erősen reflektál a kiinduló helyzetből adódó állapotra (a modern ember egyik legnagyobb félelmét jelentő öregedésre), olyan aktív, cselekvő figurákkal dolgozik, akikkel a közönség könnyedén azonosulhat.

A filmverzió legnagyobb találmánya mégis az, hogy végső megoldásával választ ad a legfontosabb kérdésre: mégis miért történik mindez a karakterekkel (még hozzá egy olyan választ, ami gyönyörűen harmonizál a központi tematikával is). Legnagyobb hibája pedig, hogy nem elégszik meg

ezzel a lezárással: afféle vörös farokként még egy befejezést erőltet a végére, ami fordulatnak fordulat (így a rendező hú maradhat egyik legfontosabb szerzői kézjegyéhez), de olyan bántóan erőltetett, hogy egyéni gusztustól függően vagy az egész filmélményünket elrontja, vagy csak a kellemesen nyugtalanító véget.

VAJDA JUDIT

A metál csendje

Sound of Metal – amerikai, 2019. Rendezte: Darius Marder. Írta: Abraham és Darius Marder. Kép: Daniel Bouquet. Zene: Nicolas Becker. Szereplők: Riz Ahmed (Ruben), Olivia Cooke (Lou), Paul Raci (Joe), Lauren Ridloff (Diane), Mathieu Amalric (Richard). Gyártó: Caviar / Ward Four. Forgalmazó: Vertigo Média Kft. *Feliratos*. 120 perc.

A hallását elvesztítő metáldobos érzékeny megváltástörténete a tavalyi díjszezon egyik meglepetés favoritja volt, abszolút megérdemelten. A szintén pontos karakterdrámákban utazó Derek Cianfrance befejezetlen projektéből a haver és alkotótárs Darius Marder írt és rendezett magabiztos első filmet. A zenélést életformaként űző, egykori drogfüggőségével küzdő főhős a szörnyű diagnózis után a gyász öt fázisán megy keresztül, a zsigeri tagadástól a kényszerű elfogadásig. A játékidő legnagyobb részét az alkudozás középső szakasza, vagyis az új helyzetre felkészítő kemény terápia teszi ki.

Marder forgatókönyvének legerősebb vonása, hogy egyenlőségjelet tesz a függőség és az elvesztett régi élet közé, ráírva a figyelmet arra az ember próbáló küzdelemre, amit bármilyen hétköznapi képesség elvesztése jelenthet. Mivel a mozi minimum két érzékszervünket egyszerre stimulálja, a hallás romlását csak látszólag egyszerű filmen ábrázolni. Marder a nyers realizmust szem előtt tartva a szereplők szubjektív érzékelését a néző isteni nézőpontjával ütközteti, ami a hang esetében kimondottan bölcs döntésnek bizonyul. Ahogyan a kézikamerás imbolygásokat fix beállítások váltják, a hangsáv is az adott figura aktuális helyzetének megfelelően módosul. A végeredményt mégsem a sztori vagy a hozzá választott filmnyelv, hanem

ba torkollik, igazi rémálommá azonban másnap reggel válik, amikor a lány újra az esküvő napjára ébred.

A forgatókönyvet is jegyző rendező, Maggie Peren romantikus vígjátéka nem csak időszerkezetével merít korábbi sikerfilmekből, újrahaznosítja az *Áljon meg a nászmenet!* alapszituációját és helyzetkomikumait is. A naiv és kiszámítható történet humora inkább fárasztó, mintsem üdítő. A gyerekkori szorongásait, szülei veszekedéseit feldolgozni képtelen Zazie, a lázadó német lányok prototípusa, aki kékre festett hajával, robogóján száguldozva borzolja a decens kedélyeket. Az újra és újra átélt esküvő időhurkában egyre magabiztosabban mozgó lány lassacskán belátja, hogy nem ő az egyetlen traumával teli puttonyát vonszoló huszonéves, az ismétlődő szituációkban a szemünk látára nő fel és vállalva érzelmeit végül ő maga is megérik a szerelemre.

PAZÁR SAROLTA

A Jönsson banda

Se upp för Jönssonligan – svéd, 2021. Rendezte: **Tomas Alfredson**. Írta: **Henrik Dorsin** és **Rikard Ulvshammar**. Kép: **Simon Rudholm** Zene: **Hans Elk** Szereplők: **Henrik Dorsin** (Sickan), **Anders Johansson** (Ranar), **Hedda Stierstedt** (Doris), **David Sundin** (Harry). Gyártó: **FLX**. Forgalmazó: **Vertigo Média Kft.** *Feliratos.* 116 perc.

Ha annyira nem is lett része a magyar popkultúrának, mint Bud Spencer és Terence Hill, az *Olsen-banda* 14 részt megért vígjátéksorozatának nálunk is vannak elkötelezett rajongói, Norvégiában és Svédországban pedig még helyi mutáció is készült belőle. Utóbbi, vagyis *A Jönsson banda* lassan utoléri az eredetit, ha nem is népszerűségben, de franchise-építésben. Az 1981-ben bemutatott filmhez hét folytatás készült, kapott egy spin-off szériát,

majd 2015-ben egy *reboot* is, amiért se a kritika, se a közönség nem rajongott. Végül a producerek úgy döntöttek, adnak még egy esélyt a sorozatnak, és másodsorra is újraindítják, méghozzá a legmagasabban jegyzett kortárs svéd rendező, **Tomas Alfredson** (*Éngedj be!*) közreműködésével. A választás azt sugallta, hogy a hazai nézők bizalmának visszaszerzése mellett a nemzetközi piac meghódítása is cél, *A Jönsson banda* elsősorban mégis a rajongóknak készült. A forgatókönyv nem vezeti fel a karaktereket, egyből egy akció közben találkozzunk a három állandó férfi főszereplővel, akikhez ezúttal a korszellemnek köszönhetően csatlakozik egy vagány női bűnöző is.

A 2015-ös *reboot* ellen az volt a legnagyobb kifogás, hogy vígjátéknak nem elég vicces,

akciófilmként pedig nem elég izgalmas. Az előd kudarcra ellenére Alfredson is a közép-utat választotta, a helyenként egészen infantilis gegek egy burleszkfilmből se lógnának ki; a szereplőknek viszont próbál egy plusz dimenziót adni azzal, hogy bemutatja a családi hátterüket. A banda által kitervelt büntény sem csak egy sima ékszerablás, a krimiszál segítségével az alkotók az egymással összefonódott politikai és a gazdasági eliten élcelődnek. Az átgondolt koncepció ellenére Alfredson mégsem találja az egyensúlyt. Nem tudja a két elérő minőséget, a blódlit és a helyenként a *Suszter, szabó, baka, kém* összetettségét idéző konspirációs epizódokat összehangolni, vagyis pont abba a csapdába esik, amibe az előző újraélesztési kísérlet.

BASKI SÁNDOR

Free Guy

Free Guy – amerikai, 2021. Rendezte: **Shawn Levy**. Írta: **Matt Lieberman** és **Zak Penn**. Kép: **George Richmond**. Zene: **Christophe Beck**. Szereplők: **Ryan Reynolds** (Guy), **Jodie Comer** (Millie), **Lil Rel Howery** (Buddy), **Utkarsh Ambudkar** (Mouser), **Taika Waititi** (Antwan). Gyártó: **Berlanti Productions / Maximum Effort**. Forgalmazó: **Fórum Hungary**. *Szinkronizált.* 115 perc.

Felkelünk, dolgozunk, berúgunk, lefekszünk, felkelünk megint” – ragadja meg Szabó Benedek és a Galaxisok slágere azt a nemzedéki, sőt általános társadalmi tapasztalatot, amely a *Free Guy* alaphelyzete mögött is ott motoszkál. A kortárs kapitalizmus teljesen kitélt a horizontot: tudjuk, hogy rossz, de nincs mire lecserelni. Az egyetlen menekülőút a digitális álomvilágokba vezet. Nehéz eldönteni, hogy a technológia lett annyira fejlett, hogy a virtuális valóság már pontosan úgy néz ki, mint az igazi, vagy ellenkezőleg: hétköznapi életünk lett olyan steril és kiszámítható, mint egy számítógépes játék díszlete. A kettő mindenestre rendkívül hasonlít egymásra a *Free Guy*-ban, ám ez talán nem tartozik Shawn Levy rendező és a forgatókönyvírók tudatos művészi döntései közé. Guy, a reggeli közepes kávéjá-

val és szerény banktisztviselői állásával roppant elégedett főhős egy nap rájön, hogy videójátékban éli az életét, ráadásul NPC-ként, „nem játékos karakter”-ként. A *Truman Show* címszereplőjével ellentétben Free City világa nem Guy köré épült, de csakhamar ő lesz benne a legfontosabb figura: olyan különleges mesterséges intelligencia, aki forradalmasíthatja a szoftveripart, ha a *Free City*-t kiadó pénzéhes techguru nem áll útjába.

A feledhető családi vígjátékokat (*Tucatjával olcsóbb, Éjszaka a múzeumban*) szakmáiban gyártó Levy eddig egyetlen sci-fit rendezett. A *Vasökölben* fásult bokszolót hozott össze a kisfiával egy robot, most fásult játékfejlesztőket hoz össze egymással egy darabka szoftver, Ryan Reynolds alakításában, aki korábbi szerepeinek zömét is a videójáték-figurák kifejezéstelen tekintetével játszotta végig. A kulcsszó a populáregyekben meg a kapitalizmuskritikákban is visszhangzó fásultság, és csak azt fájlalhatjuk, hogy nemcsak társadalmi problémaként, hanem a *Free Guy* stílusát leíró minőségként is ez jut elsőként az eszünkbe.

KRÁNICZ BENCE

Démoni

Demonic – kanadai, 2021. Rendezte és írta: Neill Blomkamp. Kép: Byron Kopman. Zene: Ola Strandh. Szereplők: Carly Pope (Angela), Chris William Martin (Martin), Nathalie Boltz (Anyja). Gyártó: AGC Studios / Stabiliti Studios. Forgalmazó: ADS Service. Szinkronizált. 98 perc.

Angela hosszú évek óta nem tartja a kapcsolatot börtönben lévő édesanyjával, aki egy megbocsáthatatlannak tűnő, és azóta sem tisztázott motivációjú rémtettet követett el – álmaiban viszont újra és újra viszontlátja, hogy végre választ kaphasson kérdéseire. Volt barátjától megtudja, hogy anyja egy új, titokzatos szerve-

zet kísérletének egyik alanya, amelynek segítségével össze tudják kötni a résztvevők tudatát, majd rövid győzködés után vállalkozik a részvételre a programban, abban bízva, hogy a valóságtól való két lépésnyi távolság talán könnyebbé teszi a kapcsolatfelvételt.

Neill Blomkamp eddigi sci-fijeiben rendre a test és a tudat összekapcsolásának és egymásba zárásának, illetve ezek elszakításának és újfajta összefűzésének lehetőségeivel játszott, aktuális társadalmrajzi allegóriákként használva a műfajt. Amíg a sci-fi műfajkorpuszán jelentős beavatkozásokat hajtott végre, addig új kísérletében a horror testét érintetlenül hagyja, és csak a szellemmel játszik el. A végeredmény többek között ezért is lesz ötlettelen, vérszegény, és a semmiben lebegő. A zsáner százszor látott kliséit használja fel újból, ráadásul szereplői annyira távol állnak az életszerűségtől, mint a tudat bugyraiban elmerülő avatárjaik a valóságtól. Hollywood az utóbbi pár évtizedben előszeretettel édesgeti magához azokat a külföldi rendezőket, akik a zsánerfilmeket friss szemlélettel közelítik meg, majd amikor kiderül, hogy az újfajta környezetben már képtelenek kibontakozni, gyorsan visszatérnek gyökereikhez. A 4 Oscar-díjra jelölt *District 9* bemutatásakor úgy tűnt, hogy Blomkamp a sci-fi egyik jövő-

beli reménye lehet, de az *Elysium*, majd a *Chappie* látán egyre feltűnőbbé váltak történetmesélő hiányosságai. A pandémia alatt, Kanadában, szinte teljes titokban és filléres büdzsével készült alkotás viszont azt jelzi, a rendező nem csupán mások tudatában, a sajátjában is elveszetten bukdácsol.

FEKETE TAMÁS

Öngyilkos osztag

The Suicide Squad – amerikai, 2021. Írta és rendezte: James Gunn. Kép: Henry Braham. Zene: John Murphy. Szereplők: Idris Elba (Bloodsport), Margot Robbie (Harley Quinn), Joel Kinnaman (Flag), John Cena (Békeharcos). Gyártó: Atlas Entertainment / DC Comics / DC Entertainment. Forgalmazó: InterCom. 132 perc. Szinkronizált.

Marvel pár éve kenyértörésig vitte konfliktusát James Gunn rendezővel (*A galaxis őrzői*), habár azóta elásták a csatabárdot, a direktor időköz-

ben a nagy riválistól, a DC-superhősfilmeket gondozó Warnertől is fontos megbízást kapott. Az öt évvel ezelőtt alaposan megtépázott *Öngyilkos osztag*-franchise felvirágoztatása testhezálló feladatnak tűnt Gunn számára. A közönség valójában *reboot*-ot láthat, amely csak cérnavekony szálakkal kötődik a kínos emlékü előzményekhez, de a Marvel-mozikból ismerős, kis-sé izzadságszagú vidámkodás révén voltaképp az egész DC-moziuniverzumtól messziresodródik. Superman, Batman, Csodanő és a többiek koromsötét tónusokkal megfestett történetei bizonyára megütlék a nézők gyomrát, ezért próbálkozik Gunn valami egész mással.

Az *Öngyilkos osztag* tökkelőtött, olykor paródiába hajló szuperhőseihez tökéletesen illeszkedik a fröccsöntött trash-filmeket idéző, korhatáros erőszakábrázolás, valamint a külvárosi késdobálók füledt humor. A sokak által remélt vértömlesztés mégsem történik meg. A rendező gátak közé szorítja az iróniát, nem mer felszabadultan, kajánul nevetni a műfajon. A záratra szinte teljesen nyoma vesz a lázadó szellemiségnek: a korábban csetlő-botló – sőt szánandó – protagonisták végül tragikus hőskökké edződnek felelősségteljes küldetésük során. Mindez már csak azért is kár, mert Gunn egy évtizeddel ezelőtti fekete komédiájában, az alacsony költségvetésű, jóval érdekesebb *Superben* még a kérélnyelhetetlen gúny hangján szólt a

